

Pentti Kaitera
Metsänparannus ja uudisraivaus II
Maaseudun Tulevaisuus, No: 22, 1939, s. 6
© Maaseudun Tulevaisuus/ Viestimedia Oy

Metsänparannus ja uudisraivaus.

II.

Edellisessä kirjoituksessani osoitin, miten vähäisillä korjauksilla saadaan tulokset suuresti muuttumaan, jopa useissa kohdissa aivan vastakkaiseen suuntaan kuin tri Jänneksen laskelmat osoittavat, verrattaessa metsänparannukseen ja uudisraivaukseen uhratun työn kannattavuutta, kun laskelmat tehdään 50 vuoden kokonaistulosta silmälläpitäen.

Lisäksi on syytä huomauttaa, että metsää koskevat tuottolaskelmat pohjautuvat huomattavalla osallaan laskemallisesti saatuihin arvoihin, mutta uudisraivausta koskevat tuottolaskelmat kokotalouksien kirjanpitoluoksiin. Vastaavasti voitaisiin vertailussa uudisraivaukseen nähden käyttää esim. koekentillä saatuja satotuloksia ja niiden avulla laskettuja tuottoarvoja, jotka voisivat nousta hyvinkin korkealle. Jos haetaan kokotalouslaskelmille vertailukohtaa metsätaloudessa, voitaisiin esim. vakituiset menot määrätä metsähallituksen kirjanpitoarvoista. Metsätilaston mukaan saadaan, kun menoista jätetään pois verot, metsänhoito- ja suonkuivaustöihin käytetyt erät, n.s. hankintakustannukset, yksityismetsätalouteen ja tutkimuslaitoksille käytetyt menoerät sekä pääomamenot, vuotuisiksi vakituisiksi menoiksi vv. 1926—1935 valtion metsätaloudessa hieman yli 10 mk kasvullisen metsämaan hehtaaria kohden, mikä osaltaan aiheuttaa, että valtion metsämaitta saatu nettotulo on noussut keskimäärin vain hieman yli 20 markan kasvullisen metsämaan hehtaaria kohden vastaavana aikana. Tämä laskelma on tietenkin aivan ylimalkainen ja olenkin sen esittänyt vain osoittaakseni, että jos laskelmat suoritetaan siten kuin tri Jännes on tehnyt, myös vakituiset perusmenot on huomioitava.

Tässä voidaan huomauttaa, että maataloustuotteiden hintakehitys on ylituotannon johdosta laskeva, mutta metsäntuotteiden nouseva, koska metsäntuotteisiin nähden ei ole ylituotantovaaraa olemassa. Viimeksimainittua seikkaa en maamme kohdalla pidä selvänä, vaikka esim. taaksepäin toimitettu vertailu osoittaakin metsäntuotteiden käytön valtavaa kasvua maaki-

mantaloudessa. Kansojen omavaraisuuspyrkimys on nimittäin vasta aivan viime aikoina ruvennut suuntautumaan muuhunkin kuin elintarviketuottoon, m.m. sellaisiin raaka-aineisiin, joilla voidaan korvata puutavara, mikäli sen kulutus vielä senkin jälkeen, kun metsien tuotto oman valtakunnan alueella on kohotettu huippuunsa, ylittää metsän lisäkasvun. Kun tässä mielessä jotakin tuotannonhaaraa kehitetään, on syytä olettaa, että nykyisen tieteen ja tekniikan avulla kyetään ratkaisemaan vaikeatkin ongelmat. Liikenteen valtava kehitys on myös tehnyt ja tekee vastaisuudessa entistä enemmän mahdolliseksi sellaisten, nykyään koskemattomien metsien hyväksikäytön, josta saatava puu voi kilpailla meidän tuotteittemme kanssa. On nimittäin huomattava, että meillä on tässä kilpailussa säännöllisten talviemme ja harvinaisen edullisten uutto-olosuhteiden vuoksi ollut etumatkaa, jota emme voi jatkuvasti säilyttää. Lisäksi vientimme rajoittuu pääasiassa vain muutamiin maihin ja pienenä valtiona, kilpailun kiristytessä mahdollisuutemme vähenevät. Jos puutavaran menekki vaikeutuu, on tuotteiden sijoitus vaikeasti järjestettävissä, koska tämän alan tuotteet muodostavat niin valtavan osan viennistämme. Palaan tähän kysymykseen vielä myöhemmin. Tässä olen tahtonut vain osoittaa, että 50 vuoden päästä vallitsevia olosuhteita emme voi riittävällä varmuudella ennustaa, jotta näin pitkään ajanjaksoon nojautuvat tuottolaskelmat olisivat luotettavia, ja lyhyemmän ajanjakson huomioonottaminen metsänparannuksen ja uudisraivauksen vertailussa tuskin voi tulla kysymykseen sen epäedullisuuden takia perusparannuksen luonnolliseen metsänparannukseen nähden. Silloin, kun on kysymys perusparannuksen luontoisista töistä, on laskelmissa lähinnä nojaututtava maan tuottoarvoon ja siihen, miten perusparannus tätä arvoa kohottaa.

Prof. Y. Ilvessalo on esittänyt erilaisten metsämaitten likimääräisistä tuottoarvoista m.m. seuraavia hehtaariarvoja:

		Puutavaran kantohinta (mk) eri menekkioloissa					
		7	6	5	4	3	2
Tukkipuu, (tekn.) kuutiojalka		78	70	60	48	36	24
Kuusipaperipuu, p-m ³		56	48	40	32	24	16
Mäntypöpsi, p-m ³		30	24	19	14	9	5
Halkopuu, p-m ³							
Metsätyyppi		Likimäär. tuottoarvo mk/ha					
		Etelä-Suomi					
Käenkaali-mustikkatyyppi I		2500	2050	1650	1250	890	540
Mustikkatyyppi II		1750	1400	1100	830	580	350
Puolukkatyyppi III		1050	880	670	500	350	200
Kanervatyyppi IV		410	330	260	190	130	70
		Perä-Pohjola					
Variksenmarja-puolukkatyyppi		550	450	350	250	170	100
Variksenmarja-mustikkatyyppi		200	150	100	80	40	20
Varpu-jäkälätyyppi		20	15	10	5	0	0

Nämä maan arvot tarkoittavat 4,5 % mukaan laskettuja tuottoarvoja. Tämän vuoden Maatalouskalenterissa prof. Ilvessalo mainitsee, että parhais-
sa olosuhteissa voitaneen käyttää 4,5 %:n ja muualla 5 %:n mukaan laskettuja tuottoarvoja. Jos käytetään 5 %:n

korkokantaa, alenee esim. suurin taulukossa esitetty hehtaariarvo 2500 markasta 1700 markkaan. Taulukon selvit-
tykseksi mainittakoon, että ylinnä on esitetty ne puutavaran kantohinnat eri menekkioloissa, joita laskelmissa on käytetty. Arvosteltaessa menekki-

oloja kussakin yksityistapauksessa on arvot määrättävä vähintään 10 vuotena saatujen keskimääräisten kanto-
hintojen perusteella. Tukkipuun hinta voi olla alempi, jos esim. paperipuun hinta samoissa menekkioloissa on vastaavasti korkeampi kuin taulukossa esitetty arvo ja päinvastoin. Metsä-
tyypeistä mainittakoon vertailun vuoksi, että käenkaali-mustikkatyyppiin ja mustikkatyyppiin metsämaat lähinnä olisi luettava ensimmäiseen verotus-
luokkaan, huonommat mustikkatyyppiin, puolukkatyyppiin ja variksenmarja-puolukkatyyppiin maat toiseen verotusluokkaan j.n.e. Verotuksessa käytetyillä tuottomäärillä laskettaessa saataisiin
kylläkin huomattavasti pienemmät tuottoarvot, koska verotuslaskelmat pohjautuvat lähinnä metsien nykyiseen tuottoon.

Suomaa jaetaan prof. O. J. Lukkalan mukaan viiteen hyvyysluokkaan ojituksen jälkeisen tuotokyvyn perusteella. Esim. III:n hyvyysluokan soita edellytetään ojitettuna tulevan puolukkatyyppiin veroisia metsämaita j.n.e. Huonommat metsätyypit ja suot eivät sisälly taulukkoon. Laskelmissa käytetty kiertoaika, jolloin päähakkaus toimitetaan, vaihtelee Etelä-Suomessa 70—120 vuoteen metsätyypistä riippuen. Laskelmat on tehty luonnontilaisten, täysin tiheiden metsien perusteella arvioimalla parasmenekkisissä oloissa harvennustulot 40 %:ksi päähakkaustulosta.

Esimerkkinä taulukon käytöstä, kun halutaan arvostella likimäärin metsänparannustöiden kannattavuutta, mainittakoon, että jos metsämaan tuotto metsänparannustöiden johdosta muuttuu Etelä-Suomessa puolukkatyyppistä mustikkatyyppiin tuottoa vastaavaksi, nousee maan tuottoarvo 670 markasta 1100 markkaan eli 430 markalla, kun tukkipuun keskimääräinen kantohinta on ollut 5 markkaa kuutiojalalta, kuusipaperipuun 60 markkaa pinokuutiometriltä j.n.e. Jos tuottolaskelmissa käytetään 5 %:n korkokantaa, ovat vastaavat metsämaan hehtaariarvot 400 ja 700 markkaa, eli maan tuottoarvon nousu 300 markkaa. Jos siis metsänparannuskustannus tässä tapauksessa nousee esim. 400 markkaan hehtaarialta, on sen kannattavuus kyseenalainen.

Suomaita ojitettaessa metsänkasvua varten, on myös otettava huomioon, että soilla jo luonnontilaisina voi olla määrätty tuotokkyky, esim. parhaissa tapauksissa II hyvyysluokan soilla noin 2 m³/ha vuodessa ja III hyvyysluokan soilla noin 1,5 m³/ha. Metsänojitukseen nähden on ojituskustannusten lisäksi otettava vielä huomioon ojen kunnossapitokustannukset, jotka suo-ojissa ovat 20—30 penniä ojamet-
riä kohden, kun puhdistus toimitetaan 5 vuoden väliajoin. Tämän kustannuksen pääoma-arvo lisää huomattavasti (useassa tapauksessa 25 %:lla) varsinaisia ojituskustannuksia, ja kun tämä pääoma-arvo on sitä suurempi, mitä pienempi käytetty korkoprosentti on, vähenevät korkoprosentista aiheutuvat olettamusvirheet.

On lisäksi huomattava, että nykyään käytetty ojamäärä hehtaaria kohden ei todennäköisesti keskimääräisiä olosuhteita silmälläpitäen ainakaan huonommissa suotyypeissä riittä saattamaan kuivatettua aluetta taulukossa esitettyä kovan maan metsätyypin vastaavaksi, ja että metsän kasvu soilla alkaa parantua vasta 5—10 vuoden kuluttua ojituksen suorittamisesta,

mikä myös vaikuttaa huomattavasti tuottoarvoa alentavasti. Huomautettakoon kuitenkin, että kun esimerkiksi kasvava metsä metsämaiden soistumisen vuoksi alkaa keloutua ellei ojitusta suoriteta, ratkaisevat muut seikat tässä tapauksessa sen, että ojituksen toimittaminen voi olla kannattavaa huonoissakin olosuhteissa.

Kun otetaan huomioon kaikki metsäojituksen kysymykseen tulevat kustannukset, saadaan, että Etelä-Suomessa jo kolmannessa hyvyysluokassa, jollaisia soita metsäojituksen nähden pidetään tyydyttävinä, ojituskustannukset ovat tavallisissa menekkioloissa likimäärin samaa suuruusluokkaa kuin sen metsätyypin maan tuottoarvo, joksi suon toivotaan kehittyvän. Koska Pohjois-Suomessa maan tuottoarvo tässä luokassa on likimäärin vain noin puolet Etelä-Suomen arvoista, tulee metsäojitus tässä hyvyysluokassa kannattamattomaksi hyvissäkin menekkioloissa.

Kuivilla mailla suoritettuihin metsäparannustöihin nähden ei ole käytettävissäni sellaisia tutkimustuloksia, että vastaavia vertailuja vois tehdä. Käsitykseni mukaan lienevät tällaiset metsäparannustyöt keskimääräiset olosuhteet huomioonottaen kannattavampia kuin metsäojitukset.

Seuraavassa kirjoituksessa tarkastelen uudisraivausta ja ylituotantovaaraa.

Pentti Kaitera.

*

Edellisen johdosta.

Arvostelijani väite, että hän edellisessä kirjoituksessaan on osoittanut, miten vähäisillä korjauksilla voidaan saada tulokset suuresti muuttumaan verrattaessa metsänparannukseen ja uudisraivaukseen uhratun työn kannattavuutta, ei pidä paikkaansa. Ei suinkaan esim. ole vähäinen se hänen tekemänsä "korjaus", jolla Etelä-Suomen viljelyskelpoinen kuusimetsä pannaan kasvamaan yhtä vähän kuin maan kaikki kasvullinen metsämaa keskimäärin. Se on minun mielestäni päinvastoin täysin mullistava "korjaus".

Insinööri Kaitera näkyy katsovan uudisviljelyn tuoton minun laskelmissani jollain tavoin aliarvioiduksi metsänparannuksiin verraten ja ehdottaa, että uudisviljelyn tuottoa, jossa siis on kysymys parhaista maamme maapohjista, olisi verrattava siihen nettotuloon 20:— mk hehtaarialta, jonka valtion, pääasiassa Pohjois-Suomessa sijaitsevat ja tunnetusti keskimäärin heikkokasvuiset metsämaat tuottavat. Jätän ehdotuksen omaan arvoonsa.

Kun arvostelijani esittää, että hoito- ja hallintomenot pitäisi metsänparannusten tuottoa arvioitaessa ottaa huomioon, on minun myönnettävä hänen syystä saaneen sen käsityksen kirjoituksistani, että en ole ottanut huomioon metsäparannuksen aiheuttamia vuotuisia hoitokustannuksia. Olen maininnut vain vuotuiset hallintokustannukset, mutta erehdyksessä jättänyt mainitsematta hoitokustannukset, vaikka tarkoitin molempia. Edelleen uskon, että kysymyksessäolevissa tapauksissa ennen päähakkauksia saatu apuharvennus- y.m. puun arvo riittää myös hoitokuluihin, ellei kokonaistuloa arvioi sen korkeammalle kuin olen arvioinut.

Kysymys metsäojituksen kannatta-

vaisuudesta on sinänsä mielenkiintoinen kysymys, mutta on varsin höllässä yhteydessä väittelyaiheemme kanssa. Kun tätä toimintaa ei alan erikoistuntijoiden käsityksen mukaan voida jo sen vaatiman erikoistuneen ammattityöväen puutteen takia ainakaan sa-
nottavasti laajentaa, olen suositellesani metsänparannustoiminnan tehostamista kirjoituksissani tarkoittanut kuivien maiden metsänparannustyön tehostamista, minkä pitäisi riittävän selvästi ilmetä kirjoituksestani.

Tuskin mistään käy arvostelijani ja minun välinen peruskatsantokannan ero selvemmin ilmi kuin siitä, että hän pitää käyttämääni uudisviljelyn 50 v. tuoton arvioimista tarkempana kuin metsäntuoton vastaavaa arviointiani. Olen jo viime tiistain Maaseudun Tulevaisuudessa toisessa vastauksessani maisteri Marttilalle tunnustanut, että minun mielestäni juuri uudisviljelyn 50 vuoden aikana antaman nettotuloksen arvioiminen on arvioitani heikoin kohta, koska se m.m. edellyttää, että samassa talossa kolme peräkkäistä isäntää pystyisi ottamaan kirjanpitolitojen keskimääräisen puhdastuoton ja vuosittain sijoittamaan sen niin taloudellisesti, että sen voidaan katsoa kasvavan korkoa korolle 4 %:n mukaan.

Mitä metsä on kasvanut 50 vuodessa, siitä meillä on varsin tarkkoja mittauksiin perustuvia lukuja eri oloista. Mitä jokin maatala on 50 vuodessa tuottanut puhdastuottoa, siitä meillä tuskin on luotettavaa kirjanpitoa yhdeltäkään tilalta Suomessa.

Juho Jännes.